

Konkurences padome

Biļešu tirdzniecības pakalpojumu organizēšana valsts un pašvaldību iestādēs un kapitālsabiedrībās

Noslēguma ziņojums

Rīga

2020

Satura rādītājs

1.	Tirgus izpētes uzraudzības pamats.....	3
2.	Biļešu tirdzniecības pakalpojumu tirgus struktūra	4
3.	Normatīvais regulējums biļešu tirdzniecības pakalpojuma sniedzēju izvēlei Kultūras iestādēs	5
4.	Biļešu tirdzniecības pakalpojumu sniedzēju raksturojums un izplatīšanas tīkls	6
	4.1.Pakalpojumu pieejamība patērētājiem	6
	4.2.Pakalpojumu cenas	8
	4.3.Sadarbības modeļi biļešu tirdzniecības organizēšanai Kultūras iestādēs ...	10
	4.4. Prasības publiskajos iepirkumos.....	12
	4.5.Citu tirgus dalībnieku viedokļi	15
5.	Secinājumi un priekšlikumi	16
	5.1. Secinājumi	16
	5.2. Priekšlikumi	17

1. TIRGUS IZPĒTES UZRAUDZĪBAS PAMATS

- 1 Konkurences padome (turpmāk – KP) 09.11.2018. saņēma SIA "Biļešu serviss"¹ (turpmāk – Biļešu serviss) iesniegumu Nr. 1-11/34-n (turpmāk – Iesniegums), kurā tika norādīts uz iespējamiem pārkāpumiem, kad valsts kapitālsabiedrības, valsts iestādes un pašvaldību kapitālsabiedrības un pašvaldību struktūrvienības (turpmāk tekstā – Kultūras iestādes) organizē publisko pasākumu biļešu tirdzniecību.
- 2 Iesniegumā norādīts, ka, sazinoties ar Kultūras iestādēm un piedāvājot sadarbības iespējas, Biļešu serviss nereti saņem atteikumus, jo attiecīgajai Kultūras iestādei biļešu tirdzniecību nodrošina SIA "Biļešu paradīze". Turklāt tiem pasākumiem, kuriem Biļešu serviss ir organizējis biļešu tirdzniecību, Kultūras iestādes atteikušas turpmāko sadarbību, kā iemeslu norādot to, ka biļešu tirdzniecībai izmanto SIA "Biļešu paradīze" pakalpojumus.
- 3 KP ieguva papildu informāciju, lai pārbaudītu iesniegumā minētos apstākļus un lai izvērtētu valsts kapitālsabiedrību, valsts iestāžu un pašvaldību kapitālsabiedrību un struktūrvienību darbību ietekmi uz konkurenci biļešu tirdzniecības jomā.

¹ Latvijas Republikas komercrēģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģistrācijas Nr. LV40003493078, tās juridiskā adrese ir Rūpniecības iela 34A - 3A, Rīga, LV-1045

2. BIĻEŠU TIRDZNICĪBAS PAKALPOJUMU TIRGUS STRUKTŪRA

- 4 Latvijā biļešu tirdzniecības pakalpojumu tirgū apjoma ziņā būtiskāko pakalpojumu daļu sniedz divi lieli uzņēmumi - Biļešu serviss un SIA "Biļešu paradīze"² (turpmāk – Biļešu paradīze).
- 5 Neskaitot iepriekš minētos lielākos pakalpojumu sniedzējus, tirgū darbojas arī citi uzņēmumi, piemēram, SIA "Ekase" (turpmāk – Ekase), SIA "Aula Events" (turpmāk – Aula Events), SIA "First Row Technology" (turpmāk – First Row Technology) u.c.
- 6 Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju par uzņēmumu gada pārskatiem 2018. gadā Biļešu paradīzes apgrozījums bija 1 929 310 *euro*, Biļešu serviss 2 148 481 *euro*. Ņemot vērā apgrozījumu, ir pamats secināt, ka abiem uzņēmumiem ir līdzvērtīgas pozīcijas tirgū.
- 7 KP vērtējumā biļešu tirdzniecības pakalpojumu nozare Latvijā ir uzskatāma par duopolu, jo tirgū darbojas divi nozīmīgi tirgus dalībnieki ar līdzvērtīgām tirgus daļām, savukārt pārējo tirgus dalībnieku daļas ir mazas.
- 8 Lai gan teorētiski ar duopolu parasti apzīmē tirgus struktūru, kurā ir tikai divi konkurenti, tas var pastāvēt arī tirgū, kur ir vairāki tirgus dalībnieki. Praktiski tas nozīmē, ka konkrētajā gadījumā tirgū darbojas divi konkurenti, kuriem ir būtiska ietekme tirgū un kuru darbības spēj ievērojami noteikt, kā attīstīsies konkurence un tirgus kopumā. Šāda duopola esamība liecina, ka tirgū pastāv salīdzinoši augstas ienākšanas un paplašināšanās barjeras, kas rada papildu konkurences riskus – ierobežotāku patērētāju izvēli, zemākus stimulus uzlabot pakalpojuma kvalitāti, samazināt cenas utt.

² Latvijas Republikas komercrēģistrā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību ar vienoto reģistrācijas Nr. 40003394937, tās juridiskā adrese ir Ropažu iela 49 - 25, Rīga, LV-1006

3. NORMATĪVAIS REGULĒJUMS BIĻEŠU TIRDZNIECĪBAS PAKALPOJUMA SNIEDZĒJU IZVĒLEI KULTŪRAS IESTĀDĒS

- 9 Kultūras iestādēs uz biļešu tirdzniecības pakalpojuma sniedzēju izvēli attiecas Publiskā iepirkuma likuma (turpmāk – PIL) regulējums.
- 10 Ja līgumcena pārsniedz 10 000 *euro*, bet nerasniedz 42 000 *euro*, Kultūras iestādei jāriko iepirkums PIL 9. panta kārtībā. Tas nozīmē, ka attiecībā uz PIL 9. vai 10. panta kārtībā veiktu iepirkumu PIL regulējums nenosaka konkrētu rīcību piedāvājumu vērtēšanai, līdz ar to pasūtītājs iepirkuma nolikumā var paredzēt iepirkuma komisijas tiesības vērtēt iesniegtos piedāvājumus analogiski MK 28.02.2017. noteikumu Nr. 107 "Iepirkumu procedūru un metu konkursu norises kārtība" 16. punktā noteiktajai kārtībai, proti, Iepirkuma komisija piedāvājumus izvērtē slēgtā sēdē. Iepirkuma komisija pārbauda pretendenta atbilstību kvalifikācijas prasībām un piedāvājumu atbilstību un izvēlas piedāvājumu saskaņā ar noteiktajiem piedāvājuma izvērtēšanas kritērijiem. Iepirkuma komisija ir tiesīga pretendenta kvalifikācijas atbilstības pārbaudi veikt tikai tam pretendentam, kuram būtu piešķiramas iepirkuma līguma slēgšanas tiesības.
- 11 Ja līgumcena pārsniedz 42 000 *euro*, tad Kultūras iestādei jāriko viena no PIL 8. pantā noteiktajām procedūrām.
- 12 Ja līgumcena nerasniedz 10 000 *euro*, tad Kultūras iestādei biļešu tirgotāja izvēlē jāpiemēro vismaz PIL noteiktie principi.

4. BIĻEŠU TIRDZNICĪBAS PAKALPOJUMU SNIEDZĒJU RAKSTUROJUMS UN IZPLATĪŠANAS TĪKLS

4.1. Pakalpojumu pieejamība patērētājiem

- 13 Biļešu iegādes iespējas ir dažādas un tiešā veidā atkarīgas no pasākuma norises vietas, kā arī pasākuma organizētāja. Biļetes ir iespējams iegādāties attālināti – internetā, klātienē – pastāvīgajās biļešu tirdzniecības vietās – biļešu kasēs vai īslaicīgajās biļešu tirdzniecības vietās – kasēs, kas tiek izveidotas pasākuma norises laikā. Kultūras iestādes slēdz līgumus par biļešu tirdzniecības pakalpojumu sniegšanu PIL noteiktajā kārtībā, kā arī iznomājot telpas biļešu tirdzniecības pakalpojumu sniedzējiem kases izvietojumam.
- 14 Biļešu servisa tirgotās biļetes var iegādāties interneta lapā bilesuserviss.lv, kā arī dažādās tirdzniecības vietās visā Latvijas teritorijā. Biļešu servisa tirdzniecības vietas ir gan Kultūras iestādēs, gan lielveikalu informācijas centros, kā arī VAS Latvijas Pasts pasta nodaļās un SIA "Circle K Latvia" degvielas uzpildes stacijās.
- 15 Biļešu paradīzes tirgotās biļetes var iegādāties interneta lapā bilesuparadize.lv, kā arī dažādās tirdzniecības vietās visā Latvijas teritorijā. Biļešu paradīzes tirdzniecības vietas ir gan Kultūras iestādēs, gan lielveikalu informācijas centros.
- 16 Izvērtējot tabulās Nr. 1 un Nr. 2 attēlotos datus, konstatējams, ka gan Biļešu servisam, gan Biļešu paradīzei ir tirdzniecības vietas visā Latvijas teritorijā. Lai gan Biļešu paradīzei ir vairāk tirdzniecības vietu Kultūras iestādēs, tas kopumā nesniedz ievērojamas priekšrocības, jo Biļešu servisa kopējais tirdzniecības vietu skaits ir vairāk kā trīs reizes lielāks. Abu uzņēmumu tirdzniecības vietas ir gan reģionos, gan lielākajās pilsētās, līdz ar to KP vērtējumā pakalpojumi ir pieejami visā Latvijas teritorijā.

Tabula Nr.1

Biļešu tirdzniecības vietu skaits

	<i>Kopējais tirdzniecības vietu skaits Latvijā</i>	<i>Kopējais tirdzniecības vietu skaits Rīgā</i>	<i>Kopējais tirdzniecības vietu skaits Kultūras iestādēs Latvijā</i>	<i>Kopējais tirdzniecību vietu skaits Kultūras iestādēs Rīgā</i>
Biļešu paradīze	53	14	45	9
Biļešu serviss	162	65	25	6

Fiziskās biješu tirdzniecības vietas Kultūras iestādēs

Nr.	Vieta	Kultūras iestāde	Biješu paradīze	Biješu serviss
1	Rīga	Rīgas Kongresu nams	X	X
2		Latvijas Nacionālais teātris	X	
3		Latvijas Nacionālā opera un balets	X	
4		Dailes teātris	X	X
5		Lielā Ģilde	X	X
6		Latvijas Leļļu teātris	X	
7		Rīgas Tūrisma Informācijas centrs	X	X
8		Latvijas Zinātņu akadēmija	X	
9		VEF Kultūras pils	X	X
10		Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris		X
11	ārpus Rīgas	Ādažu Kultūras centrs	X	
12		Aizkraukles novada kultūras nams	X	
13		Alūksnes Kultūras centrs	X	
14		Bauskas kultūras centrs	X	X
15		Vidzemes koncertzāle (Cēsis)	X	X
16		Daugavpils teātris	X	
17		Dobeles pilsētas Kultūras nams	X	
18		Gulbenes tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centrs	X	
19		Jēkabpils Tautas nams	X	
20		Krustpils Kultūras nams	X	
21		Jelgavas Kultūras nams	X	X
22		Dzintaru koncertzāle (Jūrmala)	X	X
23		Ķekavas Tūrisma informācijas centrs	X	X
24		Kuldīgas kultūras centrs	X	
25		Kultūras nams Lielvārde	X	
26		Liepājas teātris	X	
27		Liepājas Olimpiskais centrs	X	X
28		Lielais Dzintars (Liepāja)	X	X
29		Limbažu Kultūras nams	X	X
30		Līvānu novada kultūras centrs	X	
31		Kinoteātris Vidzeme (Madona)	X	
32		Madonas Kultūras nams	X	
33		Ogres novada Kultūras centrs	X	
34		Latgales vēstniecībā GORS (Rēzekne)	X	X
35		Salaspils Kultūras nams	X	X
36		Saldus tūrisma informācijas centrs	X	X
37		Kultūras centrs SIGULDAS DEVONS (Sigulda)	X	X

<i>Nr.</i>	<i>Vieta</i>	<i>Kultūras iestāde</i>	<i>Bīlešu paradīze</i>	<i>Bīlešu serviss</i>
38		Talsu Tautas nams	X	X
39		Tukuma pilsētas Kultūras nams	X	
40		Valkas pilsētas Kultūras nams	X	
41		Valmieras drāmas teātris	X	
42		Valmieras Kultūras centrs	X	X
43		Teātra nams Jūras vārti (Ventspils)	X	X
44		Koncertzāle "Latvija" (Ventspils)	X	X
45		Olimpiskais centrs "Ventspils" (Ventspils)	X	X
46		Ventspils Kultūras centrs	X	X

- 17 Izvērtējot Tabulu Nr. 2, konstatējams, ka vairumā gadījumu lielākajās Kultūras iestādēs gan Rīgā, gan ārpus Rīgas ir iespēja iegādāties gan Bīlešu servisa, gan Bīlešu paradīzes tirgotās biļetes.
- 18 KP secina, ka biļešu pieejamība patērētājiem ir plaša – biļetes iespējams iegādāties gan internetā, gan Kultūras iestādēs, gan dažādās citās tirdzniecības vietās, piemēram, tirdzniecības centros, pastā, degvielas uzpildes stacijās.

4.2. Pakalpojumu cenas

- 19 Bīlešu tirdzniecības uzņēmumi gūst ienākumus no Kultūras vai citu tirdzniecības vietu komisijas maksām par pārdotajām biļetēm, kā arī no patērētājiem piemērotās apkalpošanas maksas par biļešu iegādi internetā.

Kultūras iestādēm piemērojamās maksas

- 20 Kultūras iestādes maksā tirgotājiem komisijas maksu, kas tiek noteikta procentuālā apmērā atkarībā no biļetes cenas un arī fiksētu maksu par katru izgatavoto un izsniegto biļeti vai ielūgumu pasūtītāja vajadzībām.
- 21 PIL konkursa rezultātā noslēgtie līgumi arī paredz dažādas komisijas maksas, piemēram, SIA "Liepājas teātris" maksā pakalpojumu sniedzējam (*) % no kopējā iztirgotā biļešu apjoma. Ogres kultūras iestāde maksā tirgotājam komisijas maksu (*) % apmērā no pārdoto biļešu apjoma un (*) euro par vienu izgatavoto un izsniegto biļeti vai ielūgumu pasūtītāja vajadzībām. Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienība maksā pakalpojumu sniedzējam (*) % no pārdoto biļešu apjoma un (*) euro par katru izsniegto biļeti pasūtītāja vajadzībām.
- 22 Atšķirīga situācija ir SIA "Austrumlatvijas koncertzāle", kur pakalpojumu sniedzēji ir noslēguši līgumus par telpu (kases vietu) nomu un pakalpojumu līgumu. Šādā veidā noslēgtie līgumi paredz, ka pakalpojumu sniedzēji maksā komisijas maksu SIA "Austrumlatvijas koncertzāle". Šāda prakse ir arī Jelgavas Kultūras namā.
- 23 KP secina, ka pārsvarā komisijas maksas, ko kultūras iestādes maksā tirgotājiem atšķiras starp dažādām kultūras iestādēm un ir aptuveni robežās no 4,9% līdz 7% no pārdoto biļešu apjoma.

- 24 Izvērtējot Tabulā Nr. 3 apkopoto informāciju, secināms, ka gan Biļešu servisa, gan Biļešu paradīzes vairāk kā (*) % no apgrozījuma veidojas no biļešu pārdošanas. Vienlaikus biļešu pārdošana Kultūras iestāžu rīkotajiem pasākumiem Biļešu servisam veido tikai (*) %, savukārt Biļešu paradīzei tas ir vairākas reizes lielāks - (*) % no kopējā biļešu pārdošanas apgrozījuma. KP vērtējumā šāds apgrozījuma sadalījums tieši saistīts ar atšķirīgo pārdoto biļešu apjomu uz Kultūras iestāžu organizētajiem pasākumiem, kā arī savstarpēji atšķirīgo pasākumu profilu.
- 25 Biļešu skaits, kas 2018. gadā pārdots, izmantojot dāvanu kartes, Biļešu paradīzei ir (*) %, kamēr Biļešu servisam mazāk - (*) %.
- 26 KP vērtējumā atšķiras abu uzņēmumu dāvanu karšu lietošanas funkcionalitāte un iespējas, proti, Biļešu servisa dāvanu kartes lietotājam vienā pirkuma reizē ir jāiztērē visa dāvanu kartes summa, kamēr Biļešu paradīzes summu ir iespējams iztērēt vairākos pirkumos, kas ir lietotājam ērtāks risinājums.

Tabula Nr. 3

Biļešu servisa un Biļešu paradīzes pārdoto biļešu skaits un apgrozījums

2018.gads	Biļešu paradīze		Biļešu serviss	
		% no kopējā		% no kopējā
Kopējais pārdoto biļešu skaits	(*)		(*)	
Biļešu skaits, kas pārdotas, izmantojot dāvanu kartes	(*)	(*)	(*)	(*)
Biļešu skaits, kas pārdots Kultūras iestāžu organizētajiem pasākumiem	(*)	(*)	(*)	(*)
Kopējais uzņēmuma apgrozījums <i>euro</i>	1 929 310		2 148 481	
Apgrozījums no biļešu pārdošanas <i>euro</i>	(*)	(*)	(*)	(*)
Apgrozījums no biļešu pārdošanas Kultūras iestāžu organizētajiem pasākumiem <i>euro</i>	(*)	(*)	(*)	(*)

Biļešu tirdzniecība internetā

- 27 Papildus komisijas maksai, kas tiek saņemta no Kultūras iestādēm, Biļešu paradīze par biļešu iegādi interneta veikalā bilesuparadize.lv patērētājiem piemēro apkalpošanas maksu, kas ir 7,37 % no pirkuma biļešu summas (t.sk. PVN), savukārt Biļešu servisa interneta veikalā bilesuserviss.lv par katru iegādāto biļeti interneta veikalā tiek piemērota apkalpošanas maksa 0,90 *euro* (t.sk. PVN).
- 28 Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju Ekase interneta veikalā ekase.lv par katru iegādāto biļeti tiek piemērota apkalpošanas maksa 0,60 *euro*.

- 29 Aula Events interneta veikalā aula.lv par katru iegādāto biļeti tiek piemērota apkalpošanas maksa 1,00 *euro*, kas nav papildus maksa pie biļetes, bet jau automātiski ierēķināta summa pasākuma biļetes cenā.
- 30 First Row Technology interneta veikalā ticketshop.lv par katru iegādāto biļeti tiek piemērota apkalpošanas maksa, kas ir 7 % apmērā no biļešu pirkuma summas.
- 31 KP secina, ka apkalpošanas maksas par biļešu tirdzniecību internetā ir dažādas un tiek vai nu piemērotas patērētājiem papildus biļetes cenai kā fiksēta apkalpošanas maksa konkrētas summas apmērā vai tā veidojas procentu izteiksmē no biļešu pirkuma summas.

Biļešu tirdzniecība tirdzniecības vietās

- 32 Vēl viens ienākumu gūšanas veids biļešu tirdzniecības uzņēmumiem ir komisijas maksas no tirdzniecības vietām.
- 33 Biļešu serviss tāpat piemēro apkalpošanas maksu arī tirdzniecības vietās par katru iegādāto biļeti 0,90 *euro* (t.sk. PVN) apmērā, savukārt DUS Circle K tirdzniecības vietās tiek piemērota biļešu apkalpošanas maksa 1,50 *euro* (cena t.sk. PVN) par pirkumu.
- 34 Biļešu paradīze savukārt nepiemēro apkalpošanas maksu par biļešu iegādi tirdzniecības vietās.

4.3.Sadarbības modeļi biļešu tirdzniecības organizēšanai Kultūras iestādēs

- 35 Izvērtējot Iesniegumā minēto, KP izlases kārtībā aptaujāja vairākas Kultūras iestādes, lai noskaidrotu kā tiek organizēta biļešu tirdzniecība.
- 36 KP konstatē, ka ir dažādi sadarbības modeļi, ko izvēlas Kultūras iestāde (tabula Nr.4).
- 37 Liela daļa Kultūras iestāžu rīko publiskos iepirkumus, kuru rezultātā konkurence starp biļešu tirdzniecības uzņēmumiem iepirkumā notiek attiecībā uz pakalpojuma kvalitāti un cenu. Iepirkuma rezultātā par uzvarētāju tiek atzīts viens pakalpojumu sniedzējs.
- 38 Arī gadījumā, ja Kultūras iestāde piemēro citu iepirkuma procedūru, t.i., veic tirgus izpēti/ cenu aptauju, arī šādā gadījumā tiek izvēlēts viens biļešu tirdzniecības pakalpojumu sniedzējs.
- 39 KP ir konstatējusi, ka starp biļešu tirgotājiem ir izveidojusies zināma pasākumu segmentācija atkarībā no pasākuma veida, piemēram, vietējo mākslinieku pasākumi, kas notiek latviešu valodā un ārvalstu mākslinieku pasākumi, kas ir svešvalodās vai teātra izrāde un rok koncerts. Viena kultūras iestāde norādīja, ka arī biļešu pircēji to apzinās, un nereti, izsludinot pasākumu, balstoties uz iepriekšējo pieredzi, prognozējams, pie kura no biļešu tirgotājiem patērētāji dosies iegādāties biļetes.

Informācija par biļešu tirdzniecības organizēšanu Kultūras iestādēs

<i>Kultūras iestāde</i>	<i>Kā tiek organizēta biļešu tirdzniecība</i>	<i>Ar kādu biļešu tirdzniecības uzņēmumu ir noslēgts līgums</i>	<i>Papildu sniegtā informācija</i>
Ogres novada kultūras centrs	Organizē gan pati iestāde, gan ārpalpojuma sniedzēji, līgums noslēgts ar Biļešu paradīzi	Līgums noslēgts ar Biļešu paradīzi	Vairāki pakalpojumu sniedzēji netiek uzskatīti par finansiāli izdevīgu apsvērumu
Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienība	Gan uz vietas, gan Biļešu paradīze	Sadarbības līgums ar Biļešu paradīzi	Vairāki pakalpojumu sniedzēji netiek uzskatīti par finansiāli izdevīgu apsvērumu
Tukuma pilsētas Kultūras nams	Gan uz vietas, gan Biļešu paradīze	Sadarbības līgums ar Biļešu paradīzi	Līdz 30.11.2019. līgums paredzēja, ka Biļešu paradīze ir vienīgais biļešu izplatītājs Tukuma pilsētas kultūras nama biļešu kasē.
Liepājas teātris	Tiek rīkots publiskais iepirkums	Sadarbības līgums ar Biļešu paradīzi	Nav lietderīgi sadarbība ar vairākiem biļešu tirgotājiem, jo uzskata, ka tas radīs papildu administratīvās un loģistikas izmaksas
Dzintaru koncertzāle	Tiek rīkots publiskais iepirkums	Sadarbības līgums ar Biļešu paradīzi un Biļešu servisu	Uz pašu rīkotajiem pasākumiem biļešu tirdzniecību nodrošina ar Biļešu paradīzi, bet uz citiem pasākumiem arī ar Biļešu servisu
SIA "Austrumlatvijas koncertzāle"	Tiek slēgti biļešu tirdzniecības līgumi no vienas puses un koncertzāles kases zonas daļas nomas	Sadarbības līgums ar Biļešu paradīzi un Biļešu servisu un E-kasi	Tas, ar kuru uzņēmumu uz attiecīgo pasākumu tiks tirgotas biļetes, atkarīgs no pasākuma veida u.c. kritērijiem

<i>Kultūras iestāde</i>	<i>Kā tiek organizēta biļešu tirdzniecība</i>	<i>Ar kādu biļešu tirdzniecības uzņēmumu ir noslēgts līgums</i>	<i>Papildu sniegtā informācija</i>
	līgumi no otras puses		
Jelgavas pilsētas pašvaldības iestāde "Kultūra"	Tiek slēgti sadarbības līgumi	Sadarbības līgums ar Biļešu paradīze un Biļešu serviss	Sadarbība ar 2 biļešu tirgotājiem – Biļešu serviss un Biļešu paradīze ir jau pašlaik
Preiļu novada kultūras centrs	Uz vietas un bez noslēgta sadarbības līguma tirdzniecību internetā veic Biļešu paradīze	Nav, bet faktiski pakalpojumu nodrošina Biļešu paradīze	Ja būs vajadzība un nepieciešamība, noslēgs līgumu tikai ar vienu biļešu tirdzniecības uzņēmumu.
Bauskas Kultūras centrs	Pēc apmeklētāju pieprasījuma tiek slēgti līgumi	Sadarbības līgums ar Biļešu paradīze un Biļešu serviss	Nav iebildumu par vairākiem, jo tas atvieglo apmeklētājiem biļešu iegādes procesu, bet uzskata, ka Biļešu serviss ir dārgāks
VSIA "Latvijas koncerti"	Uz vietas, Biļešu paradīze	Sadarbības līgums ar Biļešu paradīze	Apmeklētājiem esot pieradums iegādāties biļetes pie Biļešu paradīze, tāpēc uzskata, ka vairāki pakalpojumu sniedzēji nav lietderīgi
Ventspils pilsētas domes Kultūras centrs	Uz vietas, Biļešu serviss, Biļešu paradīze	Sadarbības līgums ar Biļešu paradīze un Biļešu serviss	Nav šķēršļu vienlaikus sadarboties ar vairākiem pakalpojumu sniedzējiem

4.4. Prasības publiskajos iepirkumos

- 40 Izvērtējot publiskos iepirkumus, KP analizēja šādus iepirkumu aspektus: līguma termiņš; nosacījumi/ierobežojumi piemērot komisijas maksu patērētājiem; iepirkumu prasības, kas var sadārdzināt iepirkumu un to aizstājamība; prasība nodrošināt dāvanu kartes; grāmatvedības atskaišu nepieciešamība; motivācijas

sistēma Kultūras iestāžu darbiniekiem, t.sk. izvērtējot arī sūdzības par īstenotiem iepirkumiem.

- 41 Izvērtējot atsevišķus lielākos Kultūras iestāžu publiskos iepirkumus, konstatējams, ka noteikumi un prasības ir atšķirīgas. Nereti līgums tiek slēgts uz 5 gadiem, kas KP vērtējumā ir ilgs termiņš. Tā, piemēram, iepirkuma nolikumā līgumu uz 5 gadiem vēlējušās slēgt tādas Kultūras iestādes kā SIA "Liepājas teātris", VSIA "Dailes teātris", VSIA „Latvijas leļļu teātris”. Lai gan iepirkums tika pārtraukts, VSIA "Latvijas Nacionālais teātris" bija paredzēts slēgt līgumu uz 36 mēnešiem ar iespēju to pagarināt līdz 60 mēnešiem. Savukārt VSIA "Latvijas Nacionālā opera un balets" saskaņā ar iepirkuma nolikumu līgumu vēlējās slēgt uz 18 mēnešiem ar iespēju to pagarināt vēl par 6 mēnešiem.
- 42 Bez biļetes cenas patērētājam ir jāsedz arī apkalpošanas maksa, kas var būt atkarīga no biļešu iegādes vietas (internetā vai klātienes tirdzniecības vietā) un to parasti nosaka tirgotājs pats, t.i., kultūras iestāde šo maksu nevērtē iepirkuma ietvaros.
- 43 KP vērtējumā ir būtiski, lai Kultūras iestādes, izsludinot iepirkumus, ņemtu vērā arī patērētāju kopējās izmaksas. Tā, piemēram, VSIA "Latvijas Nacionālā opera un balets", izvērtējot iepirkuma saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu, kopējā cenā ņem vērā arī izmaksas, kas rodas, pircējiem iegādājoties biļeti internetā. Savukārt, piemēram, SIA "Liepājas teātris" un VSIA „Latvijas Leļļu teātris” izmaksas, kas rodas patērētājiem, neņem vērā kā pozīciju iepirkumā.
- 44 KP uzskata, ka kā pozitīvs piemērs attiecībā uz patērētāju izmaksu ņemšanu vērā uzskatāma arī biļešu tirdzniecība uz XVI Vispārējo latviešu Dziesmu un XVI Deju svētkiem, kur nolikumā tika iekļauts punkts, kas paredzēja, ka patērētājiem nedrīkst tikt piemērota apkalpošanas maksa par biļešu tirdzniecību. Vienlaikus praksē Biļešu paradīze sākotnēji šo nosacījumu neievēroja, kas rezultējās ar Latvijas Nacionālā kultūras centra un Biļešu paradīze tiesvedību³. KP vērtējumā minētais gadījums apliecina cik būtiski ir lai pasūtītājs sekotu līdzī atbilstoši iepirkuma līguma izpildei.
- 45 Kultūras iestāžu iepirkumos kā prasība nereti minētas dāvanu kartes, kuras ir izmantojamas gan pilnā, gan daļējā apmērā, kā arī prasība par grāmatvedības atskaitēm. Tā, piemēram, dāvanu karte kā iepirkumu prasība minēta VSIA "Latvijas Nacionālā opera un balets", VSIA "Dailes teātris" ieejas biļešu izgatavošanas un tirdzniecības iepirkumu nolikumos. Šāda vairākkārtīgi izmantojamas dāvanu kartes prasība, jau kopš 2017. gada bijusi par iemeslu Biļešu servisa sūdzībām Iepirkumu uzraudzības birojam.
- 46 2019. gada Iepirkumu uzraudzības birojs ir izskatījis Biļešu servisa sūdzības gan par VSIA "Dailes teātris", gan VSIA „Latvijas leļļu teātris”, gan VSIA "Latvijas Nacionālā opera un balets" organizētajiem biļešu tirdzniecības pakalpojumu organizēšanas iepirkumiem, kur sūdzības bija gan par elektroniskajām dāvanu kartēm, gan par grāmatvedības atskaiti (Dailes teātris, Latvijas Leļļu teātris). Izskatot sūdzību un pasūtītāja skaidrojumu, Iepirkumu uzraudzības birojs sūdzības atzina par pamatotām daļā par grāmatvedības atskaitēm. Motīvu daļā Iepirkumu uzraudzības

³Latvijas Nacionālā kultūras centra tīmekļa vietne <https://www.lnkc.gov.lv/jaunumi/lnkc-un-bilesu-paradize-vienojas-par-izligumu-dziesmu-un-deju-svetku-bilesu-tirdzniecibas-lieta/> - aplūkots 08.06.2020.

birojs norāda, ka grāmatvedības atskaitēm nav nepieciešama speciāli pasūtītāja vajadzībām izveidota sistēma, bet gan fakts, ka grāmatvedības atskaite ir pieejama neatkarīgi no sistēmas veida.

- 47 Attiecībā par elektroniskajām dāvanu kartēm Iepirkumu uzraudzības birojs norādīja, ka Biļešu serviss par šādu prasību sūdzas jau no 2017. gada, attiecīgi, pakalpojuma sniedzējam ir bijis objektīvi pietiekams laiks, lai veiktu attiecīgās investīcijas elektronisko dāvanu karšu ieviešanai. Lai gan Biļešu serviss nav ieviests tehniskais risinājums elektroniskai dāvanu kartei, tas kā alternatīvu norādīja, ka patērētājs var izvēlēties dāvanu kartes vērtību un gadījumā ja tiek iegādātas dārgākas biļetes – piemaksāt, savukārt gadījumā, ja apmaiņa ir pret lētākas cenas biļeti, savstarpējas starpības vērtībā var saņemt jaunu dāvanu karti par atlikušo vērtību, kas faktiski nodrošina nepieciešamo dāvanu kartes funkcionalitāti.
- 48 KP uzskata, ka pasūtītājam būtu rūpīgi jāizvērtē, vai prasība tieši elektronisko dāvanu karšu ieviešanai ir tik nozīmīga, ka pamato šādu konkurences ierobežojumu iepirkumos un attiecīgi arī, iespējams, nepanākot zemāku tirgotāja komisiju iepirkumā, kā arī zemāku apkalpošanas maksu patērētājiem. KP skatījumā nebūtu obligāti nepieciešama dāvanu karte tieši kā plastikāta maksājuma karte, bet derīgs var būt arī Biļešu serviss norādītais risinājums attiecībā uz iespēju saņemt dāvanu karti par atlikušo (neiztērēto) vērtību.
- 49 KP pievienojas Iepirkuma uzraudzības biroja secinājumiem par grāmatvedības atskaitēm, attiecīgi, prasība par grāmatvedības atskaiti ir objektīvi pamatota tik tālu, cik pasūtītājs nenosaka speciālas sistēmas izveidi atskaites iegūšanai, jo sistēma, kādā atskaite tiek sagatavota, nemaina pasūtītāja sasniedzamo mērķi.
- 50 KP rīcībā esošā informācija liecina, ka vairākām Kultūras iestādēm agrāk bija noslēgti līgumi tikai ar Biļešu paradīzi par biļešu tirdzniecības pakalpojumu sniegšanu bez rīkotas cenu aptaujas, kurā ir noteiktas ekskluzīvas tiesības vienam pakalpojuma sniedzējam biļešu tirdzniecībai attiecīgajā kultūras iestādē. Šāds līguma nosacījums, kas pasākuma organizētājiem, kas nav Kultūras iestāde, bet tajā rīko pasākumu, nepamatoti ierobežo brīvu biļešu tirdzniecības pakalpojumu sniedzēju izvēli un var tikt vērtēts kā pretrunā esošs konkurences neitralitātes principam.
- 51 Izpētes ietvaros KP konstatēja, ka viens no biļešu tirgotājiem nosaka papildu atlīdzību arī individuāli kasieru motivēšanai. Kasieris saņem komisijas maksu par pārdotajām biļetēm uz minētā biļešu tirgotāja tīklā tirgotajiem pasākumiem, kuri nenotiek attiecīgajā iestādē, kā arī saņem komisijas maksu par pārdotām dāvanu kartēm. Viens no biļešu tirgotājiem norādīja uz gadījumu, kad Kultūras iestāde neformālu sarunu laikā pirms iepirkuma izrādīja interesi par kasieru papildu atalgošanas iespējām no biļešu tirgotāju puses, lai arī iepirkuma prasības to neparedzēja. KP vērtējumā šāda situācija var radīt šaubas par lēmuma pieņemšanas objektivitāti.
- 52 KP ieskatā situācija, kad viens no pretendentiem piemēro praksi, papildus atalgojot arī kasierus, ja šāda prasība arī nav ietverta iepirkumā, var radīt bažas par iespējamām priekšrocībām biļešu tirgotājam, kas papildus paredz atlīdzību kasieriem. Līdz ar to pasūtītājiem būtu jāizvērtē šādas rīcības pieļaujamība, lai nodrošinātu vienādu attieksmi pret pretendentiem publiskajā iepirkumā par biļešu tirdzniecību.

4.5.Citu tirgus dalībnieku viedokļi

- 53 KP ieguva papildu informāciju arī no citiem tirgus dalībniekiem Ekase un Aula Events.
- 54 Attiecībā par publiskajiem iepirkumiem Ekase norāda, ka Ekase nespēj izpildīt prasības, piemēram, prasību nodrošināt biļešu fizisko tirdzniecības vietu. Ekase norādīja, ka publisko iepirkumu veicējiem ir nepieciešamas fiziskās tirdzniecības vietas, jo biļetes iegādājas patērētāji, kuri norēķiniem tradicionāli izmanto skaidru naudu un bezskaidras naudas norēķinu pakalpojumus neizmanto. Izvērtējot iespēju atvērt fiziskās tirdzniecības vietas, Ekase norādīja, ka šādu tirdzniecības vietu atvēršana nav rentabla uzņēmuma pastāvēšanai.
- 55 Kā pozitīvu tendenci iepirkumu jomā Ekase min, ka Rīgas Jaunais teātris konkursa rezultātā noslēdza līgumu par savas biļešu tirdzniecības sistēmas izveidi, attiecīgi nākotnē ietaupot finanšu līdzekļus. Iepirkums par sistēmas izveidi sevī ietver kases aparāta piegādi, programmatūras izstrādi, drukas iekārtas piegādi, biļešu kontroles iekārtu (QR skeneri), kā arī digitālos risinājumus biļešu iegādei pasūtītāja interneta vietnē.
- 56 Aula Events ir piedalījušies atsevišķos publiskajos iepirkumos, taču bez rezultāta, kā, piemēru minot prasību par fizisku tirdzniecības vietu skaitu un nesamērīgi augstās prasības attiecībā uz kasu sistēmu un iepriekšējo pieredzi. Aula Events norādījis, ka problēma nav tikai konkurencē starp pakalpojumu sniedzējiem, bet gan arī tajā, ka Publisko iepirkumu likums pieļauj prasīt nesamērīgi augstu pieredzi un finanšu apgrozījumu par iepriekšējiem gadiem.
- 57 Aula Events tāpat kā Ekase uzskata, ka biļešu tirdzniecībai ar laiku būtu jābūt tikai internetā. Šobrīd Aula Events nav nevienas fiziskās tirdzniecības vietas.
- 58 Gan Aula Events, gan Ekase norādījuši, ka jauniem tirgus dalībniekiem ienākt biļešu tirdzniecības tirgū ir problemātiski, jo pasūtītāji vēsturiski ir pieraduši pie diviem lielajiem pakalpojumu sniedzējiem – Biļešu serviss un Biļešu paradīze.
- 59 KP secina, ka citu tirgus dalībnieku – Aula Events un Ekase sniegtie viedokļi apliecina, ka tirgū pastāv augstas ienākšanas barjeras jauniem pakalpojumu sniedzējiem, kuriem fizisku tirdzniecības vietu izvēršana ir nesamērīgi dārga un tie pamatā orientējas uz moderniem interneta tirdzniecības risinājumiem. Tādējādi nākotnē būtu pamatoti samazināt fizisku tirdzniecības vietu prasības nolikumos, kas nodrošinātu arī lielāku konkurenci un iespēju samazināt komisijas maksas kultūras iestādēm.

5. SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

5.1. Secinājumi

- 60 Biļešu tirdzniecības pakalpojumu nozarē Latvijā darbojas divi nozīmīgi, savstarpēji līdzvērtīgi konkurenti – Biļešu serviss un Biļešu paradīze. Abiem uzņēmumiem ir plašs tirdzniecības vietu tīkls visā valsts teritorijā, kā arī biļešu iegāde tiek nodrošināta attālināti – internetā.
- 61 Lai gan Biļešu paradīzei ir vairāk gandrīz nekā divas reizes lielāks tirdzniecības vietu skaits Kultūras iestādēs, tas kopumā KP vērtējumā nesniedz ievērojamas priekšrocības, jo Biļešu servisa kopējais tirdzniecības vietu skaits ir vairāk nekā trīs reizes lielāks salīdzinājumā ar Biļešu paradīzi.
- 62 Biļešu tirdzniecības pakalpojumu nozarē darbojas arī vairāki t.s. mazie tirgus dalībnieki tādi kā Ekase un Aula Events, First Row Technology u.c., tomēr to tirgus daļas ir nebūtiskas, un tirgus kopumā uzskatāms par duopolu.
- 63 Biļešu tirdzniecības uzņēmumi gūst ienākumus no Kultūras vai citu tirdzniecības vietu komisijas maksām par biļešu pārdošanu, kā arī no patērētājiem piemērotās apkalpošanas maksas par biļešu iegādi internetā, kas ir sākot no 0,60 *euro* par vienu biļeti līdz ~7 % no biļetes summas.
- 64 Sadarbības modelis ietver parasti sadarbību ar vienu pakalpojumu sniedzēju par biļešu tirdzniecību vienam pasākumam, jo vairākiem biļešu tirgotājiem būtu tehniski sarežģīti nodrošināt vienlaikus biļešu tirdzniecību uz vienu pasākumu, t.sk. biļešu kontroles mehānisma (skeneriem) dēļ, jo katram tie ir savi. Ja biļešu kontroli veic Kultūras iestādes personāls, tiem apgrūtinot un pat neiespējami būtu vienlaicīgi veikt darbības ar vairākām sistēmām.
- 65 Kultūras iestādēs uz biļešu tirdzniecības pakalpojuma sniedzēju izvēli attiecas PIL regulējums. Ja līgumcena pārsniedz 10 000 *euro*, bet nenasniedz 42 000 *euro*, Kultūras iestādei jāriko iepirkums PIL 9. panta kārtībā, kas nosaka pienākumu ievērot PIL principus.
- 66 Izvērtējot Kultūras iestāžu iepirkumu nolikumus, KP konstatēja tendenci slēgt līgumus uz pārāk ilgu laiku, piemēram, uz 5 gadiem, kas KP vērtējumā ir pārmērīgi ilgs laika posms un nav attaisnojams ar biļešu tirgotāja komerciāliem riskiem, attiecīgi izslēdzot iespēju citiem konkurēt par labākiem nosacījumiem atbilstoši tirgus attīstībai. Tādējādi, slēdzot līgumus būtu nepieciešams līgumu slēgt uz īsāku periodu, piemēram, uz 1 līdz 3 gadiem.
- 67 Izvērtējot Kultūras iestāžu iepirkumu nolikumus, KP konstatēja, ka ne vienmēr Kultūras iestādes, izvēloties saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu, ņem vērā arī patērētāju saistītās izmaksas, ko papildu biļešu cenai nosaka tirgotāji pats kā apkalpošanas maksu, patērētājam iegādājoties biļetes. KP uzskata, ka labā prakse būtu Kultūras iestādēm vienmēr ņemt vērā arī šādas tirgotāja plānotās maksas, izvēloties sev saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu. Tādējādi tirgotāju konkurences rezultātā iespējams būtu samazināt šīs papildu maksas patērētājiem.
- 68 Izvērtējot Kultūras iestāžu iepirkumu nolikumus, kā arī Iesniegumā minēto, KP konstatēja, ka nereti tajos ir prasība nodrošināt dāvanu kartes pārdošanu noteiktā formā (kā plastikāta kartes). Vienlaikus būtisks ir tieši fakts, ka patērētājam neiztērējot visu dāvanu kartes atlikums, tas tiek saglabāts atlikums. KP uzskata, ka Kultūras iestādēm būtiski izvērtēt iepirkumu nolikumu prasības attiecībā uz konkrēto veidu, ar ko tiek sasniegta nepieciešamā funkcionalitāte, kur derīgi ir arī citi risinājumi (piemēram, par atlikušo vērtību tiek izsniegta jauna dāvanu karte),

kas nodrošina risinājuma funkcionalitāti, nevis obligāti nepieciešama dāvanu karte kā plastikāta maksājuma karte.

- 69 Izvērtējot Kultūras iestāžu iepirkumu nolikumus, KP konstatē, ka t.s. mazo tirgus dalībnieku ir būtiskas barjeras ienākt tirgū, no kurām galvenā ir fizisku tirdzniecības vietu trūkums, kas tiek prasīts iepirkumos. Vienlaikus starp Kultūras iestādēm pastāv ļoti dažāda prakse attiecībā uz to, ar cik biļešu tirdzniecības uzņēmumiem iestāde sadarbojas – gan ar vienu, gan vairākiem, tāpēc KP vērtējumā Kultūras iestādēm ieteicams biļešu tirgotāju izvēlēties pēc skaidri definētiem kritērijiem.
- 70 Uzraudzības ietvaros KP konstatēja, ka viens no biļešu tirdzniecības pakalpojumu sniedzējiem ir ieviesis kasieru papildu atalgošanu – motivēšanu. Ja šādu papildu maksu pieprasa arī Kultūras iestāde iepirkuma ietvaros, tad tas noteikti var radīt priekšrocības iepirkumos pret citiem biļešu izplatītājiem.
- 71 KP vērtējumā konkurenci veicinošs biļešu tirdzniecības piemērs Kultūras iestādēm ir SIA "Austrumlatvijas koncertzāle", kas sadarbojas ne tikai ar abiem lielākajiem tirgus dalībniekiem – Biļešu serviss un Biļešu paradīze, bet arī Ekase.

5.2. Priekšlikumi

- 72 Kultūras iestādēm, slēdzot līgumus PIL kārtībā, vēlams izvēlēties īsākus sadarbības termiņus, piemēram, 1 līdz 3 gadi, nevis slēgt līgumus uz 5 gadiem.
- 73 Kultūras iestādēm nepieciešams ņemt vērā arī citas tirgotāju noteiktas maksas, kas patērētājiem jāmaksā bez biļešu cenas, iegādājoties biļetes. Tādējādi radītu lielāku konkurenci, ka arī iepirkuma rezultātā radītu lielāku finansiālus ieguvumus patērētājiem.
- 74 Pasūtītāja noteiktajiem iepirkuma nosacījumiem ir būtiska ietekme uz to, vai konkurence starp pretendentiem pastāvēs, vai rezultātā tas radīs ieguvumus pašam pasūtītājam zemākas komisijas (arī pakalpošanas maksas) un augtākas pakalpojuma kvalitātes veidā. Tādējādi kultūras iestādēm nepieciešams rūpīgi izvērtēt to konkurenci ierobežojošo prasību pamatotību, lai neizslēgtu kādus no potenciālajiem konkurentiem no iepirkuma.
- 75 Kultūras iestādēm, pēc iespējas būtu jānodrošina iespējas vairākiem biļešu tirgotājiem uzstādīt biļešu kases un tirgot biļetes uz pasākumiem, t.sk. tiem, ko kultūras iestādē rīko citi pasākumu organizētāji.
- 76 Lai veicinātu jaunu tirgus dalībnieku piedalīšanos publiskajos iepirkumos, pasūtītājiem būtu rūpīgi jāizvērtē apmērs, kādā noteikt prasības piegādātāja gada minimālajam finanšu apgrozījumam, ņemot vērā, ka tās noteikšana PIL 45. panta otrajā daļā noteiktā maksimālā iepriekšējā gada finanšu apgrozījuma pretendentiem ietvaros, pats par sevi var nenodrošināt pietiekošu konkurences līmeni iepirkumā.

Pateicība

Konkurences padome pateicas uzņēmumiem un valsts un pašvaldību kultūras iestādēm, kas sniedza tirgus uzraudzības veikšanai nepieciešamo informāciju.

Par tirgus uzraudzībām

Konkurences padome veic tirgus uzraudzības – padziļinātu konkurences situācijas analīzi – mērķtiecīgi izvēlētos tirgos, lai atklātu un novērstu konkurences kropļojumus, kas ierobežo uzņēmumu vienlīdzīgu sāncensību.

Uzraudzības noslēguma ziņojums tiek publiskots, ja to neliedz informācijas pieejamības ierobežojumi un ja informācija par tirgu, kas iegūta papildus pārkāpuma konstatēšanai vai nekonstatēšanai, uzskatāma par būtisku.

Sabiedrības līdzdalības iespējas

*Anonīmas ziņošanas iespēja Konkurences padomes interneta vietnē:
<http://www.kp.gov.lv/lv/tipoffs>*

Informēt Konkurences padomi par iespējamem pārkāpumiem vai saņemt konsultāciju iespējams gan klātienē (iepriekš piesakoties), gan telefoniski (arī neatklājot savu identitāti).

Konkurences padome

Brīvības 55, 2.korp.,
Rīga, LV-1010,
Tālrunis: +371 67282865
Fakss: +371 67242141
E-pasts: konkurence@kp.gov.lv

www.kp.gov.lv

 [@KPgovLV](https://twitter.com/KPgovLV)